

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Πρακτική άσκηση φοιτητών Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας – Τομέας Ιστορίας
Ναυτικά Βασιλοπούλου (υποψ. διδάκτωρ) – Μαρία Ρώτα (υποψ. διδάκτωρ)
Με την επιστημονική επιμέλεια της επίκ. καθηγήτριας Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη

I. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΙΘΜΗΣΗ

Ελληνικοί αριθμοί

Μονάδες	Δεκάδες	Εκατοντάδες	Χιλιάδες
α' β' γ' δ' ε' ς' (= 6 ή ΣΤ') η' θ'	ι' κ' λ' μ' ν' ξ' ο' π' h' (= 90)	ρ' σ' τ' υ' φ' χ' ψ' ω' =) (= 900)	,α ,β ,γ ,δ ,ε

II. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

α. Χρονολογική μνήμη

Βυζαντινές χρονολογίες-ορόσημα:

- Στάση του Νίκα (532) ⇒ Λοιμός (541) ⇒ Σεισμός (554) ⇒ Μάχη Μαντζικέρτ (1071) ⇒ Άλωση Κωνσταντινούπολης (1204 και 1453)
- περ. (περίπου) / ca. (circa) / ±1155
- π. (προ) Χ. (Χριστού) ή μ. (μετά) Χ. (Χριστόν)
[Προσοχή: όταν αναφερόμαστε στο Βυζάντιο είναι δόκιμο να μην χρησιμοποιούμε την ένδειξη μ.Χ.]
- terminus ante quem ή post quem

β. Βυζαντινή χρονολόγηση

1. Χρονολογία:

ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτος ,**ςψιβ'** = 6712

ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτος ,**ασδ'** = 1204 / τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη **ψλγ'** = 733

2. Χρονολογία & ημερομηνία:

Ἔτος 1 μ.Χ. = 5508 ή 5509 βυζαντινό έτος

κε' Σεπτεμβρίου ,**ςφη'** / 6508 - 5509 = 25 Σεπτεμβρίου 999

κε' Αύγουστου ,**ςφη'** / 6508 - 5508 = 25 Αυγούστου 1000

,**ςφη'** / 6508 - 5508/9 = 999/1000

+ ...**μηνί Νοεβρίω ἰνδικτιῶνος πρώτης**. ++

ἰνδικτιῶν: οι ἰνδικτιῶνες ἦταν περίοδοι διάρκειας 15 ετών που χρησίμευαν για τη χρονολόγηση πράξεων ή γεγονότων. Ο όρος ἰνδικτιῶν έχει διπλή ερμηνεία: α. συμβολίζει τον 15ετή κύκλο και β. κάθε έτος ενός τέτοιου κύκλου. Αρχικά ἦταν 5ετής κύκλος ως ετήσιος φόρος που καθιερώθηκε ἀπὸ τον Διοκλητιανό, ενώ ο Κωνσταντῖνος Α' τον μετέτρεψε σε 15ετή. Το έτος εισαγωγής αυτής της ρύθμισης ἦταν ο Σεπτέμβριος του 312. Με την πάροδο του χρόνου η ἰνδικτιῶν ἔχασε τον δημοσιονομικό χαρακτήρα της και απέκτησε χρονολογική σημασία.

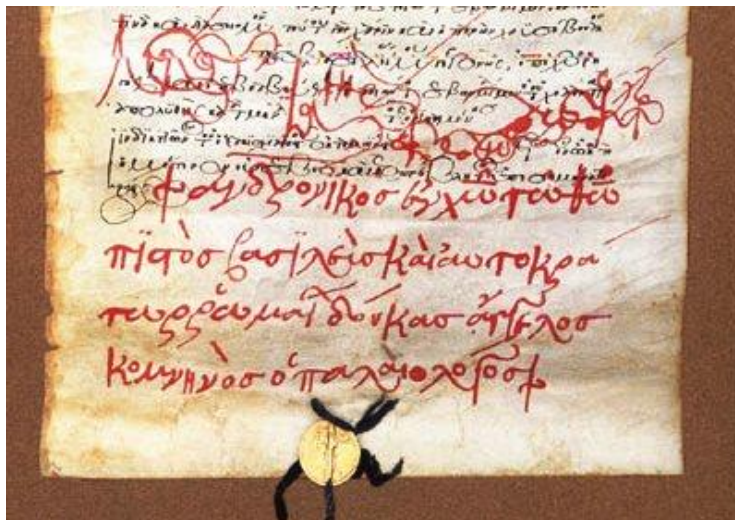
γ. Βυζαντινή ≠ σύγχρονη χρονολόγηση

13 Μαρτίου 6521 (- 5508) = 13 Μαρτίου 1013 και OXI 13-3-1013 !

13 Σεπτεμβρίου 6522 (- 5509) = 13 Σεπτεμβρίου 1013 και OXI 13-9-1013 !

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- V. Grumel, *La chronologie* [Traité d'études byzantines, I, επιμ. P. Lemerle] Paris 1958
- *The Oxford Dictionary of Byzantium*, επιμ. A. Kazhdan κ.ά., τ. 1-3, Oxford 1991

Ἐγγραφο με μηνολόγησι καὶ υπογραφή τοῦ αυτοκράτορα Ἀνδρόνικου Β΄ Παλαιολόγου (1282-1328)

Παραδείγματα

...ιστέον ὅτι ἐν ἔτει ςΛθ^ω ἐγεννήθη, ἀνγούστῳ λ^η, ἡμέρα τρίτη...,
Σφραντζής, ἐκδ. R. Maisano, 4⁵⁻⁶

...τῷ οὖν Ἰουνίῳ μηνί κζ' τῆς ἐπέκεινα ἰ' ἰνδικτιῶνος ἐξελθών...,
Θεοφάνης, ἐκδ. C. De Boor, 414¹⁸

Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐνάτης ἰνδικτιῶνος...,
Ἰωάννης Καντακουζηνός, ἐκδ. I. Bekker, I, 214⁴

Ἐκοιμήθη ὁ βασιλεὺς κῦρ Βασίλειος ὁ μέγας Κομνηνὸς μηνί Ἀπριλίῳ εἰς τὰ ς',
ἡμέρα ε', ἰνδικτιῶνος η', ἔτους ςωμῆ'. Ἐβασίλευσεν ἔτη ζ' καὶ μῆνας ς'.
Μιχαὴλ Πανάρετος, ἐκδ. Ο. Λαμψίδης, 65¹²⁻¹³

Τῇ ια' τοῦ φεβρουαρίου μηνός, τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν ἱερομάρτυρος
Βλασίου, ἔτους ςΠΔ', τῆς α' ἰνδικτιῶνος, ἐστέφθη ὁ θεόστεπτος καὶ δίκαιος καὶ
ἅγιος βασιλεὺς-ἐστέφθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν ἀγίοις ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως
κυροῦ Ἀντωνίου-ὁ Παλαιολόγος ὁ κῦρις Μανὸήλ.
Βραχέα Χρονικά, ἐκδ. P. Schreiner, αρ. 10 § 9